निजी वापरासाठी वीज निर्मिती (कॅप्टीव्ह
पॉवर जनरेशन) यासंबंधीचे सुधारीत धोरण

महाराष्ट्र शासन

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग,
शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-१०९९/प्र.क्र.४५५/ऊर्जा-७
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक - २५ एप्रिल, २०००.

संदर्भ :- १) शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्र. संकीर्ण ११९५/ सीआर ८/ऊर्जा ७, दि.२०.१२.१९९७.

२) शासन निर्णय क्र. संकीर्ण ११९५/सीआर ८(अ)/ऊर्जा ७, दि.२९.६.१९९८.

प्रस्तावना :-

औद्योगिक घटकांना कॅप्टीव्ह पॉवर जनरेशन करण्याचे प्रोत्साहन मिळावे या दृष्टीकोनातून शासनाने संदर्भ क्र.१ अन्वये धोरण जाहीर केले आहे. हे धोरण विचारात घेऊन महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाने वीज (पुरवठा) अधिनियम १९४८ च्या कलम ४४ नुसार पूर्वसंमती द्यावयाची आहे. शासनाने जाहीर केलेल्या या धोरणाची अंमलबजावणी करताना असे आढळून आले की कॅप्टीव्ह पॉवर जनरेशनला भरपूर प्रतिसाद मिळत असून राज्यात आतापर्यंत कॅप्टीव्ह पॉवर जनरेशनमध्ये बरीच वाढ झालेली आहे. त्यामुळे विद्युत मंडळाची विद्युत प्रणाली पाहीजे त्या प्रमाणात उपयोगात आणली जात नाही असे विद्युत मंडळाने निदर्शनास आणून दिले आहे. मंडळाच्या वीज निर्मिती क्षमतेत सातत्याने वाढ होत असल्याकारणाने विद्युत मंडळ उद्योजकांस योग्य प्रतीचा व अखंड विद्युत पुरवठा करण्यास यापुढे समर्थ राहील अशी धारणा आहे.

राज्य विद्युत मंडळाची विद्युत प्रणाली पूर्णपणे उपयोगात आणावी व मंडळास तसेच उद्योजकांनाही नुकसान होऊ नये म्हणून कॅप्टीव्ह पॉवर जनरेशनच्या सदर धोरणाबाबत फेरआढावा घेण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता.

संदर्भाधीन दिनांक २०.१२.१९९७ च्या शासन निर्णयात काही प्रमाणात बदल करून खालील प्रमाणे धोरण आता स्विकारण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे. राज्यात कॅप्टीव्ह पॉवर जनरेशन

22A

करण्यासाठी या सुधारीत धोरणानुसार महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाने वीज (पुरवठा) अधिनियमन १९४८ च्या कलम ४४ प्रमाणे आवश्यक ती पूर्वसंमती द्यावी व पुढील कार्यवाही करावी.

शासन निर्णय :-

१) सध्या ज्या उद्योजकांचे कॅप्टीव्ह जनरेशनचे प्रकल्प कार्यान्वित आहेत किंवा कार्यान्वित होण्याच्या दृष्टीने उद्योजकांनी ठोस पावले उचलली आहेत, त्यांना यापुढेही कॅप्टीव्ह जनरेशन करण्यास परवानगी देण्यात यावी.

२) ज्या उद्योजकांना कॅप्टीव्ह जनरेशनद्वारे निघणा-या अतिरिक्त वीजेची विक्री करण्याची शासनाने अगोदरच परवानगी दिलेली आहे केवळ अशा उद्योजकांनाचा कॅप्टीव्ह जनरेशन करण्यास व तिस-या वाणिज्यक/औद्योगिक घटकास कॅप्टीव्ह जनरेशनद्वारे निघणारी अतिरिक्त वीज विकण्यास यापुढेही परवानगी देण्यात यावी.

३) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार जर कॅप्टीव्ह पॉवर प्रकल्प हा जलविद्युत किंवा को-जनरेशनवर आधारित असेल तर अशा प्रकल्पांना मग त्यांची क्षमता अथवा राज्याची वीजेची स्थिती यांचा विचार न करता परवानगी देण्यात यावी.

४) शासन निर्णय क्र.संकिर्ण ११९५/सीआर ८/ऊर्जा-७ दिनांक २०.१२.१९९७ मधील कलम ४ मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहेत.

'कॅप्टीव्ह जनरेशन करू इच्छिणा-या औद्योगिक घटकांने कॅप्टीव्ह वीज निर्मितीसाठी स्वत: संच न उभारता स्वतंत्र वेगळी कंपनी स्थापन करून या वेगळया कंपनीच्या साधारण भागभांडवलापैकी कमीत कमी ५१ टक्के भांडवल गुंतवून या वेगळया कंपनीमार्फत विद्युत निर्मिती केल्यास त्या विद्युत निर्मितीस कॅप्टीव्ह जनरेशन म्हणून परवानगी देण्यात येईल'.

५) कॅप्टीव्ह पॉवर जनरेशन (निजी वापरासाठी वीज निर्मिती) बाबतचे प्रकल्प माहिती व तंत्रज्ञान (Information & Technology) या उद्योगांसाठी राबविण्यात येत असतील तर अशा कॅप्टीव्ह पॉवर जनरेशनच्या प्रकल्पांना परवानगी देण्यात यावी.

६) विद्युत पुरवठयाबाबतच्या उद्योजकांच्या तक्रारी तसेच महाराष्ट्रातील उद्योजक इतर राज्यात स्थलांतरीत होण्याची भीती लक्षात घेता त्याचा महाराष्ट्राच्या उद्योगांवर विपरीत परिणाम होऊ नये म्हणून उद्योजकांना महाराष्ट्रात यापुढे नव्याने स्थापन करण्यात येणा-या डी-प्लस झोनमधील व आदिवासी भागातील उद्योगांना खालीलप्रमाणे परवानगी देण्यात यावी.

दि.२०.१२.१९९७ च्या शासन निर्णय क्र.संकीर्ण ११९५/सीआर ८/ऊर्जा ७, मंत्रालय, मुंबई -३२ अन्वये निजी वापरासाठी (कॅप्टीव्ह जनरेशन) वीज निर्मिती करण्याची परवानगी यापुढेही सुरुच राहील. तथापि सदर कॅप्टीव्ह जनरेशनद्वारे निर्माण होणारी अतिरिक्त वीज विकण्याचे धोरण रदद् करण्यात यावी. उद्योजकांस केवळ निजी वापरासाठीच वीज निर्मिती (कॅप्टीव्ह जनरेशन) करण्यास परवानगी देण्यात यावी.

[illegible]) उद्योजकांने कॅप्टीव्ह जनरेशन प्रकल्प उभारतांना प्रकल्पाची क्षमता २५ मे.वॅट पेक्षा जास्त असल्यास अशा प्रकल्पांसाठी केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण, नवी दिल्ली यांचा विद्युत मंडळाने सल्ला घेणे आवश्यक राहील.

[illegible]) कॅप्टीव्ह पॉवर प्रकल्प उभारू इच्छिणा-या उद्योजकाने प्रकल्पाबाबतच्या विहित नमुन्यातच अर्ज सादर करावा.सदर विहित नमुना महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाकडून उद्योजकांने प्राप्त करून घ्यावा.

[illegible]) शासनाने दि.२०.१२.१९९७ रोजी जाहीर केलेल्या शासन निर्णय क्र.संकीर्ण ११९५/सीआर ८/ऊर्जा ७, मंत्रालय, मुंबई -३२ अन्वये निजी वापरासाठी (कॅप्टीव्ह पॉवर जनरेशन) वीज निर्मितीच्या धोरणातील कॅप्टीव्ह जनरेशनद्वारे निर्माण होणारी अतिरिक्त वीज विकण्याचे धोरण रदद् करण्यात यावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने.

(सही)
(सं.प्र.नांदे)

विशेष कार्य अधिकारी

प्रत :-
प्रधान सचिव (उद्योग), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
प्रधान सचिव (नियोजन),नियोजन विभाग, मंत्रालय,मुंबई-४०० ०३२.
प्रधान सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
अध्यक्ष,महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ,प्रकाशगड,वांद्रे (पूर्व), मुंबई-४०० ०५१.

23 A

मुख्य अभियंता, (विद्युत); महाराष्ट्र शासन, सा.बां.वि. प्रशासकीय इमारत, ३ रा मजला, रामकृष्ण चेंबूरकर मार्ग, चेंबूर, मुंबई.

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, मरोळ, अंधेरी (पूर्व), मुंबई.

व्यवस्थापकीय संचालक, सिकॉम, मुंबई.

महाव्यवस्थापक, मुंबई विद्युत पुरवठा आणि परिवहन उपक्रम, बेस्ट भवन, बेस्ट मार्ग, कुलाबा, मुंबई.

अध्यक्ष, बीएसईएस लि., ई-४(दोन), एमआयडीसी एरिया, मरोळ, अंधेरी (पूर्व), मुंबई.

अध्यक्ष, टाटा इलेक्ट्रीक कंपनी, बॉम्बे हाऊस, होमी मोदी स्ट्रीट, मुंबई ४०० ००१.

निवड नस्ती (ऊर्जा ७)